

morali smo marsikaj izpustiti; vsled tega ima prevod nekaj člankov manj, kakor pa izvirnik. Duh knjige pa s tem prav nič ne izgubi. Nadejamo se, da smo svoj namen dosegli tudi v tem, da smo s tem delom opozorili marsikaterega tovariša na izvirne spise slavnega pedagoga Pestalozzija.

Končno želimo še, da bi to krasno delo v slovenskem prevodu pri našem ljudstvu našlo isto pripoznanje ter rodilo isti blagodejni vpliv na domačo vzgojo, kakor pri Nemcih in drugih narodih, ki imajo že prevedeno v svoje jezike. Pri tem delu nas je vodila jedino le ljubezen do slovenskega naroda; smo li s prevodom kaj dosegli in koristili narodu — sodijo naj oni, ki so za to poklicani.

Na Nemškem je ta knjiga doživela mnogo izdaj — po več tisoč in tisoč odtisov. Ravno tako bi bilo za naš narod potrebno in koristno, da bi to knjigo imela vsaka slovenska hiša. —

V Mokronogu, v praznik sv. Jožefa 1895.

J. R.

(Dalje prih.)

Narodopisna češko-slovenska razstava v Pragi l. 1895.

(Jakob Dimnik.)

I.

3. Praga.

(Dalje.)

Cerkev sv. Vida na Hradčanih je največja in najdragocenejša svetinja češkega naroda, in to po svojem gotskem slogu in pa po svojih dragocenostih, znamenitostih in zakladih. V sredini velikega kraljevega dvorca stoluje stolna cerkev nad pobrežjem veltavskim in stostolpo Prago. Češki vojvoda sv. Vaclav je bil začetnik cerkvi sv. Vida l. 928. Tedaj je bila zidana v romanskem slogu. Boleslav II. je založil l. 973. škofijstvo praško. S tem je postala sv. Vida cerkev stolnica. Tuto, škof regensburški, ki jo je posvetil za sv. Vaclava, je položil na sv. Vida oltar rame tega mučenca. Vojvoda Bretislav I. l. 1039. pa je dal semkaj prinesiti telo sv. Vojteha (Adalbert).

Veliko nesreč je prebila cerkev, katerih naštevati bi najbrž ne zanimalo bralcev, zato le povem, da je l. 1341. Janez Luksemburški s svojim sinom Karolom se odločil, da bode na mestu stare cerkve sezidal novo gotsko po vzgledu francoskih cerkv. In res l. 1344. je bil položen temeljni kamen z veliko slovesnostjo in je pri tej priliki tudi praški škof od papeža Klementa VI. bil povišan za nadškofa.

Počasi se je zidanje nadaljevalo in še zdaj ni dozidana, bode pa v štirih letih. Imela bode cerkev tri zvonike, dva sta že dozidana in

skoro čisto dodelana, tretji bode pa na mestu zdajšnjega starega. In potem bo lepša in večja cerkev in tudi glavni stolp bode višji, kakor sv. Štefana na Dunaju.

Veliko je cerkev pretrpela za husitskih vojsk, po požaru 1541, in pa od kralja Friderika Falckega l. 1619. in 1620. in pa l. 1757. od Prusov. Pustimo to ter vstopimo v cerkev! Glej na desno je najznamenitiša kapela sv. Vaelava, katera je bila dodelana l. 1366. V kapelo so železna vrata, na katerih se še vidi tisti bončni dršek, za kateri se je prijel sv. Vaelav, ko ga je napadel njegov brat in ubil. Stene kapele so ozaljšane s češkim dragim kamenjem, kakor ametisti, jaspisi, hrisoprasi itd., kateri so kakor posejani v pozlačeni gips. V tej kapeli so ostanki sv. Vaelava v pisanem mramornem nagrobku. Karol IV. jih je bil dal položiti v zlato krsto, iz katerega zlata je pa Karolov sin dal denarje kovati. Za oltarjem je sv. Vaelava srajca iz drota, in na levi strani v steni mali železni koš. Po pripovedovanji so devali vanj roko zatožencev, kadar so jih skušali z ognjem, kar je pa na prošnjo nadškofovo odpravil Karol IV. Lepa je podoba, predočujoča, kako je bil sv. Vaelav umorjen. V tej kapeli so se tudi oblačili kralji in kraljice v kraljevsko obleko pred kronanjem in so od tukaj šli potem v sprevodu do velikega oltarja. Zadnje kronanje je bilo, ko se je cesar Ferdinand Dobrotljivi ovenčal s češko krono. Čehi zmirom pričakujejo in prosijo, naj si tudi zdajšnji cesar Franc Jožef I. dene na glavo krono češko. Ali se bo ta želja Čehom izpolnila — ne vemo, pa iz srca želimo.

Razen kapele sv. Vaelava ima cerkev še drugih 11 kapel z dragocenimi oltarji in pa slikami; ustavim se pri grobu sv. Janeza Nepomuckega. To je krsta iz srebra in je najdražja reč, kar se kovinske cene tiče, kar je v tej cerkvi. Tehta svojih 37 centov in ima vrednost 210.000 gld., reci dvestodeset tisoč goldinarjev. V vojski l. 1866. so Janeza Nepomuckega odnesli na Dunaj, boječ se, da bi ga jim vzeli Prusi. Saj pa tudi lahko, to ni mala reč toliko srebra. In ker ravno govorim o sv. Janezu iz Nepomuka, naj povem, da je Bog, kakor znano, na čudežni način ohranil njegov jezik; najsi je bil vtopljen že l. 1393., torej pred 500 leti, vendar je njegov jezik, kakor bi bil živ. Hrani se v zlati kazalnici ali monštranci, ozaljšani s 1200 dijamanti in dragim kamenjem.

Pripovedovali so mi, da na praznik sv. Janeza N. t. j. 16. vel. travna na tisoče in tisoče ljudstva iz vseh, tudi oddaljenih krajev Češke in Moravske pride semkaj na grob na božjo pot Boga molit in sv. Janeza častit. Lepo je to in gotovo narod, ki časti take može, kakor je bil kanonik „Jan z Nepomuku“, zdaj svetnik sv. Janez, ne more izginiti.

Predaleč bi pa zašel, ako bi hotel opisovati vse druge znamenitosti praške, ker ima vsak kamen v stari Pragi svojo zgodovino.

Podajmo se v bubenški park — v narodopisno razstavo češko-slovansko. (Dalje prib.)

Listek.

Potres.

(Spisal Fr. Črnagoj.)

(Dalje.)

No, pa pojmo, saj tu-le sredi ceste je premrzlo pa predolgočasno“, odgovorim jaz.

Toda — — — tam je bil jednak strah in kmalu smo bili vsi sredi ceste. Pol vasi se je ondi zbralo, in v strahu smo hodili gor in dol, pri vsakem sunljaji vnovič trepetaje.

Sunek za sunkom se je ponavljal, grmelo in bučalo je — — — da so tekali ljudje zbegani sem in tja, molili so, vili roke in vpili. — — —

Slednjič smo se nastanili na župnijskem vrtu, kot na najbolj varnem kraju. V sredi vrta je bil cvetličan krog, v središču tega pa visoka vrtnica — tja so nanosili slame, in ženske so posedale v krog, s hrbtišči proti sredi obrnjene.

Jaz sem sedel na stolu ter stiskal pod suknjo otroka v sami srajčici. — — —

„Francelj, to je kazen božja! Svet je spačen, spačen si pa tudi ti. Glej, zjutraj in zvečer ne moliš, pa večkrat ti uide vrag iz ust, kot pa sladko ime! Boljši moraš biti poslej!“ Tako sem si skesan trkal na prsa.

„Oh, saj ni čuda, če se podira svet, kakšni pa so ljudje — — — sami opravljivci, hinavci in preklinjavci!“ — — — tarnale so ženice.

Vsi pa smo ostali po potresu jednaki, ženice in jaz!

Mraz je postajalo čezdalje huje in zeblo me je po vsem životu, osobito pa v noge. Hodil sem po vrtu gor in dol, da se ugrejem, toda zaman.

„Ata maz je — — — pa hiša se tese“, oglosi se mi tudi Anica izpod suknje.

„Da, srček, mraz je, pa le potrpi pa k meni se stisni!“ — Kako naj bi ji bil tudi drugače pomagal?

„Škoda, škoda, da si nisem obul črevljev, grozno me zebe!“ vzdihnem slednjič.

„Grem pa jaz po-nje, gospod!“ oglosi se dekla.